

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ

Uşak

aşıklar şehri

Aşıklar Şehri Uşak

Uşak, bilindiği gibi Anadolu'yu Ege'ye bağlayan güzergah üzerinde yer almaktadır. Gelişmiş sanayisi ve çalışkan halkı ile özellikle son 30 yılda önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. İl nüfusunun yarıdan fazlası il merkezinde yaşamaktadır. İlin toplam potansiyeli de yine şehir merkezine odaklıdır. Osmanlı döneminde küçük bir kasaba olan Uşak, Yunan işgali ve Kurtuluş Savaşı süreçlerinde önemli olaylara şahit olmuş ve büyük acılar yaşamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Kütahya'ya bağlı bir ilçe iken 1954 yılında il olmuş ve kendi kaderini yaşamaya başlamıştır.

Uşak'ın tarihsel birikimi Yunan işgali ve Kurtuluş Savaşı ile yoğunlaşır. Sanatsal ve kültürel birikimi ise daha eskilere uzanır. Çok sayıda yetişmiş ilim ve sanat adamı ve bunların ürettiği eserler bakımından zengin bir geçmişe sahiptir. Bu

Uşak Kent Ormanı

Bedesten

gün dahi kendi alanında isim yapmış bir çok Uşak'lı devlet adamı, sanatçı, yazar vs. bulunmaktadır. Zengin mutfağı, tarihi, müziği ve renkli sosyal hayatı ile Uşak, sadece bir sanayi kenti olmanın ötesinde anlamlar ifade etmektedir. Hergün yüzlerce insanın ve aracın içinden bilmeden geçip gittiği bu şehir, şairin "Dur yolcu, bilmeden basıp geçtiğin bu topraklar bir devrin battığı yerdir!" mısralarında ifade edilen gerçek mekanlardan biridir.

Uşak İsmi Nereden Geliyor?

Uşak kelimesi; Çağatay Türkçesinde "oğul, torun", Arapçada "Aşıklar", halk dilinde ise "esir, köle" olarak üç anlam ifade etmektedir. Bazen UŞAK bazende UŞŞAK şeklinde yazılan şehrin adı hakkında bir takım efsanevi rivayetler bulunmaktadır. Bu rivayetlerden birine göre şehrin güneyindeki Mende köyü büyük bir kasabadır ve adı Menos'tur. Oğuz Türkmenleri buralara inince Menos'u istila etmişler ve kendi lehçelerine kolay gelecek şekilde adını Mende vermişler. O zamanlar Uşak'ın olduğu yer boştur ve Mende Beyi'nin mandırasıdır. Mandıraya'da oğullarını oturtmuştur. Bey, mandıraya her gidişinde oğullarını murat ederek "Ben UŞŞAK'a gidiyorum" haberini bırakır. Bolca tekrarlanan bu deyim, bir semt ismi olarak buralara isim olur kalır.

Başka bir rivayete göre Mende köyü yine büyük bir şehir ve Uşak'ın olduğu yer Mende Beyi'ne ait bir mandıradır. Mende Beyi burada yedi kişilik yönetici, bakıcı bir topluluk oturtmuştur. Zamanla anlar ki bu yedi kişinin yedisi de her biri bir dalda aşık insanlardır. Kimisi işine aşık, kimisi sanatına aşık, kimisi de manevi hasletlerine ruh yüceliğine malik aşıklar.

Paşa Hanı

Uşak Evleri

Ortada bir sekizinci aşık daha vardır. O da bizzat beydir. Bey mandıradaki yedi aşkın aşklarına aşıktır ve içinden biricik güzel kızını bunların en küçüğüne vermeyi geçirmektedir. Fakat kızının gönlünü bilmeden, tereddüt etmektedir. Bir gün içinden geçeni kızına açar ve öğrenir ki, kızı da o yedi aşıktan en küçüğüne aşıktır. Babanın ve kızının da katılmaları ile sayıları dokuza çıkan aşıklar, mandırada dokuz gün süren düğün yaparlar. Mende'den göç ederek buraya yerleşirler. Dokuz aşığın yerleştiği bu yer de kendine yakışan ismi, aşıklar anlamına gelen "UŞŞAK" ismini alır.

Atatürk Anıtı - Merkez

Ulubey Kanyonu

Eşme Kilimi

Cumhuriyet Bayramını Kutlayan Uşak Halkı - 1933

Gerekli Bilgiler

Uşak Tarihi:

M.Ö. 4000'li yıllardan itibaren yerleşiminin görüldüğü Uşak ve çevresinde tarih boyunca Hititler, Frizler, Lidyalılar, Persler, Büyük İskender, Roma ve Bizans hakimiyetleri görülmüş; 1176'da Selçukluların egemenliğine giren bölge beylikler döneminde Germiyanogulları'nın hakimiyetinde kalmış ve 1429 yılında da Osmanlı toprağı haline gelmiştir. II. Dünya Savaşı'nın ardından Yunan kuvvetlerince işgale uğrayan Uşak, Kurtuluş Savaşı'nın hem örgütlenmesinde hem de mücadele aşamalarında çok kritik görevler üstlenmiş ve 2 yıllık işgalin ardından 1 Eylül 1922'de kurtarılmıştır. Bölgenin bu uzun tarihi geçmişi ve birikimi bugün Uşak ve çevresindeki pek çok yerde görülebilmektedir.

Uşak Coğrafyası:

Uşak, Ege Bölgesi'nin İçbatı Anadolu Bölümü'nde, Ege Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi'nin birbirlerinden ayrıldığı İçbatı Anadolu eşiğinin batı kenarında yer alır. Kuzeyde Kütahya, doğuda Afyon, güneyde Denizli ve batıda Manisa illeri bulunmaktadır. 5.341 km² alana sahip olan Uşak, yüzölçümü itibarıyla iller sıralamasında plaka numarası gibi 64. sıradadır. İl arazisi genel olarak dalgalı plato görünümündedir. Kuzey ve doğu kesimleri dağlık, güney ve batı kesimleri ise ovalar ve dalgalı arazilerden oluşmaktadır. İl topraklarının % 57,5'i platolardan, % 37'si dağlardan ve % 5,5'i de ovalardan meydana gelmektedir.

Uşak Ekonomisi:

Uşak, Türkiye'de ilk sanayi kuruluşlarının ortaya çıktığı illerden biridir. Geleneksel olarak tarıma dayalı bir gelişim gösteren Uşak ekonomisi Cumhuriyet'in ilk yıllarında açılan Şeker Fabrikası ile sanayileşen bir il haline gelmiş ve bu özelliğini uzun yıllar sürdürmüştür. Bugün ilin ekonomisi tarıma ve tarıma dayalı sanayi ile, deri, iplik, battaniye ve seramik imalatına dayanır. Özellikle battaniye üretimi bakımından Türkiye'de ve dünyada sayılı yerlerin başında gelir.

Uşak Gar Binası (Yapımı - 1895)

Ulaşım:

Uşak, Ankara- İzmir Karayolu üzerinde bulunmaktadır. Bu yolun tamamı bölünmüş yol olarak tamamlanarak trafiğe açılmıştır. Afyon-Uşak-İzmir Demiryolu da il merkezinden geçmektedir. Ankara ve İstanbul çıkışlı olup İzmir yönüne giden tüm trenler Uşak'tan geçer. Ankara-İzmir arasında yapılan Hızlı Tren Projesi de Uşak'tan geçmektedir. Ayrıca, 2009 yılı başında Türk Hava Yolları'nca başlatılan seferlerle Uşak-İstanbul arasında her gün karşılıklı uçak seferleri gerçekleştirilmektedir.

Ne Yenir?

Zengin bir yemek kültürüne sahip yöreye ait geleneksel yemekler arasında, Tarhana Çorbası, Yumurta Sızdırması, Ciğerli Bulgur, Döndürme, Arap Aşı, Keşkek, Alaca Tene, Çömlek Eti, Tas Kapama, Katmer, Bükme, Peksimet, Haşhaş Sürtmesi, Köpük Helva, Höşmerim ve Tahin Helva yer almaktadır. Bunların içinde Uşak Tarhanası sadece Türkiye'de değil dünyada bile bilinen, Uşak'ın en lezzetli yemeklerindendir.

Tarihi Eserler

Uşak ili doğal güzellikleri, tarihi eserleri, zengin ulaşım imkanları ve yeterli şifalı su kaynakları ile meşhur bir ilimizdir. Tarih öncesi çağlardan bu yana insan yerleşiminin görüldüğü Uşak'ta bir taraftan bu zamanlardan kalma antik kalıntılar görülürken uzun zamandır bir Türk yurdu olan bölgede Türk-İslam sanatının güzel örneklerine de rastlanır. Uşak, turizm bakımından her imkana sahip, bölgenin gelişmiş illerinden biridir.

Ulu Cami

Çarşı içinde sağlam yapısı, ilginç özellikleriyle dikkati çeken caminin yapım tarihi kesin belli değildir. Taçkapısı üzerindeki Arapça yazılı sülüs kitabe, vaktiyle caminin kuzey avlusunda bulunan, Germiyanoglu Süleymanşah'ın oğlu Yakup Bey'in 1419'da (H. 822) yaptırdığı çeşmeye aittir. Caminin de bu tarihlerde yapıldığı tahmin edilmektedir. Gördüğü tamirler yüzünden bazı bölümleri orijinal hallerinden uzaklaşmıştır.

Ulu Cami

Burmali Cami

Yapım tarihi kesin belli değildir. Mîmarî tarzından 16. asırda yapıldığı tahmin edilmektedir. Çeşitli zamanlarda tamir görmüştür. Girişin sağındaki minare silindirik gövdelidir. Gövdede tuğlalar çeşitli biçimlerde dizilerek desenler meydana getirmiştir.

Burmali Cami

Çakaloz Cami

Kurtuluş mahallesindedir. Kitabesi olmadığından yapım tarihi bilinmemektedir. Minaresi ve taç kapısının üzerindeki Sultan İkinci Abdülhamîd Hanın tuğrasından 19. asırda yapıldığı tahmin edilmektedir. Batı tesiriyle değişen Osmanlı mîmarîsinin bütün özellikleri camide görülür.

Hacım Sultan Türbesi

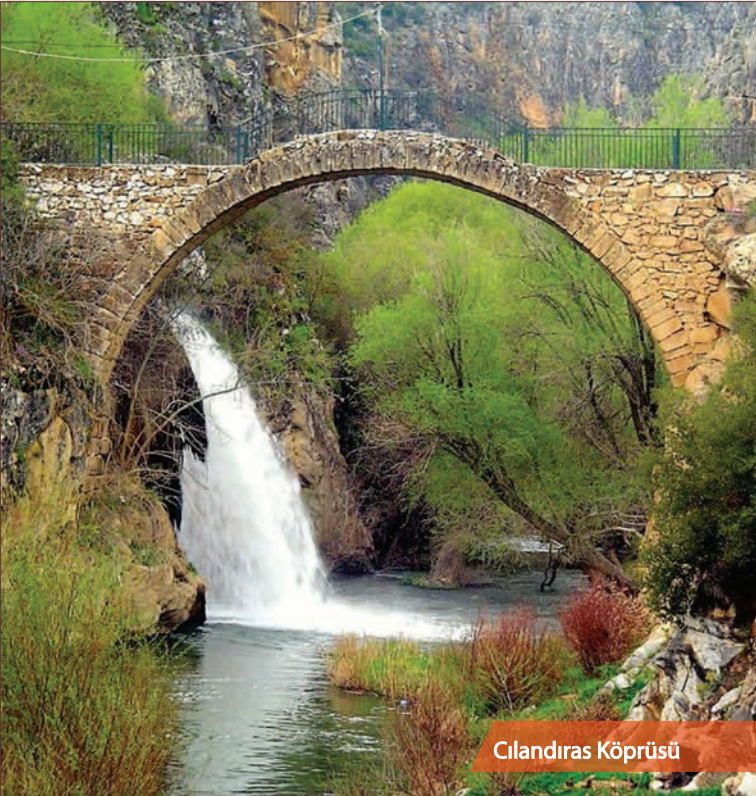
Hacı Bektaş-ı Velî'nin mürit ve halifelerinden Hacım Sultan'a aittir. Selçuklu mimarisinin özelliklerini taşıyan türbe bölge halkınca sık ziyaret edilen yerlerdendir.

Cılandıras Köprüsü

İl merkezine 35 km. uzaklıkta, Karahallı ilçesinde, Banaç Çayı üzerinde bulunan köprünün, bazı kaynaklarda MÖ.600 yıllarında Lydia'lılar tarafından yaptırıldığı belirtilmiştir. Bazı kaynaklarda da Roma dönemine ait olduğu yazılmıştır. Büyük olasılıkla bu köprü yöreden geçen Kral Yolu'nun bir parçasıdır.

Kayalar üzerine yapılan bu köprü kesme taştandır. Hafif sivri tek gözlü olan köprünün kemer uzunluğu 24 m derinliği 17 m, eni 1.75 m'dir. Kalemle işlenmiş kemerin taşları zivanalı olarak birbirine kenetlenmiştir. Köprü değişik zamanlarda onarım geçirmiş, tabliyesi betonlaştırılmış ve iki yanına da birer korkuluk yerleştirilmiştir.

Cılandıras Köprüsü

Çataltepe Köprüsü

Beylerhan Köprüsü

Gediz Irmağı üzerinde Beylerhan köyü yakınındadır. Kitabesi olmadığından yapım tarihi kesin olarak belli değildir. Osmanlıların ilk devirlerinde yapılmıştır. Köprübaşı, Sarıkız ve Güre Köprüsü adlarıyla da bilinir. 1894'te tamir gören köprü 50 m uzunluğunda 3,5 m genişliğindedir. Üç büyük, üç küçük olmak üzere altı gözden meydana gelir.

Uşak'a 45 km. uzaklıkta Yenişehir köyü yakınlarında Gediz Irmağı üzerinde kurulan köprü, Selçuklular zamanında yapılmıştır. Uzunluğu 145 metre olup, üç kemerlidir.

Çanlı Köprü

Dokuzsele Çayı üzerindedir. Kitabesinden 1256'da Emir Sipahsalar Şucaeddin Kızıl'ın yaptırdığı anlaşılmaktadır. Genişliği 3 metre, uzunluğu 8 metredir.

K Ü T

Gediz Ç.

Ankara	368
İstanbul	501
İzmir	211
Konya	340
Trabzon	1133

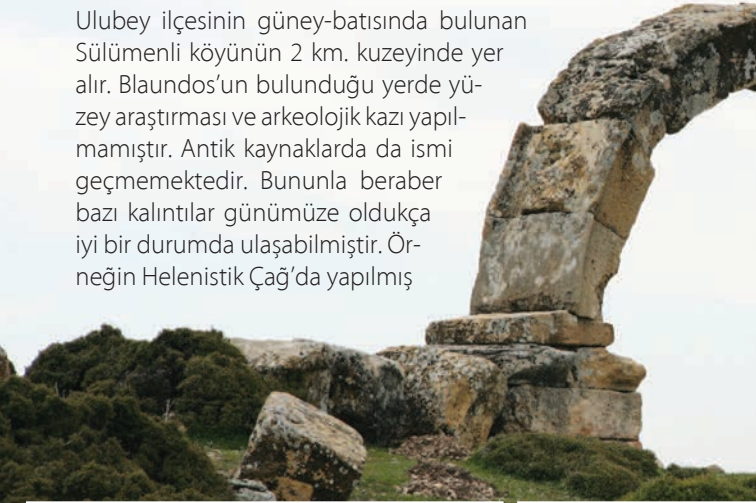
Antik Şehir Kalıntıları

Sebaste Antik Kenti

Blaundos Antik Kenti

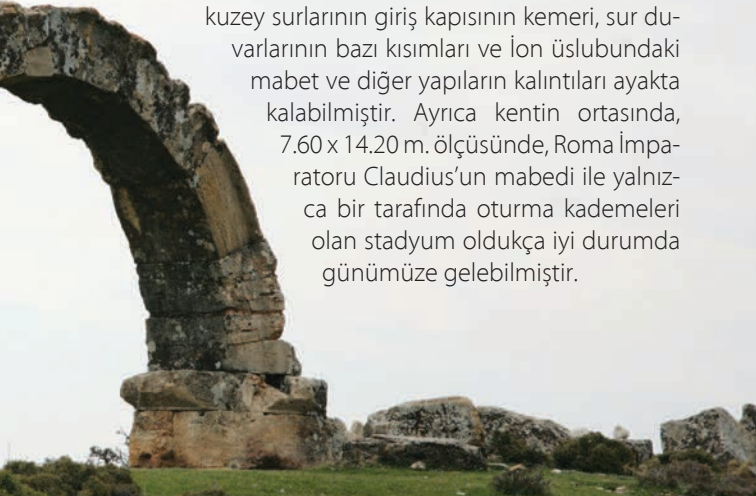
Ulubey ilçesinin güney-batısında bulunan Sülümenli köyünün 2 km. kuzeyinde yer alır. Blaundos'un bulunduğu yerde yüzey araştırması ve arkeolojik kazı yapılmamıştır. Antik kaynaklarda da ismi geçmemektedir. Bununla beraber bazı kalıntılar günümüze oldukça iyi bir durumda ulaşabilmiştir. Örneğin Helenistik Çağ'da yapılmış

Selçukler-Sebaste Antik Kenti

İl merkezine 32 km., Sivaslı ilçesine 2 km. uzaklıktaki Selçukler köyündeki yerleşim alanı üzerindedir. Sivaslı çevresinde yapılan kazılar, yörede Kalkolitik Çağ'dan (MÖ. 5500-3500) itibaren bir yerleşim olduğunu ortaya koymuştur. Hititler, Lu-viler, Lydialılar ve Frigyalılar buraya yerleşmişlerdir. Selçukler Köyü'nde yapılan kazılar sonucu, Sebaste Piskoposluğu'na ait iki kilise, bir kısmı kilise inşaatı altında kalmış Roma Hamamı kalıntıları ortaya çıkarılmıştır. Köyün güney tarafına düşen Çingil Çayırının etrafındaki alan nekropol sahası olarak tespit edilmiş burada üç ayrı tümölüse rastlanmıştır.

kuzey surlarının giriş kapısının kemeri, sur du-varlarının bazı kısımları ve İon üslubundaki mabet ve diğer yapıların kalıntıları ayakta kalabilmiştir. Ayrıca kentin ortasında, 7.60 x 14.20 m. ölçüsünde, Roma İmpa-ratoru Claudius'un mabedi ile yalnızca bir tarafında oturma kademeleri olan stadyum oldukça iyi durumda günümüze gelebilmiştir.

Akmonia Antik Kenti

Banaz İlçesi, Ahat köyünün güney tarafında üç tarafı dere ile çevrili (Kuruçay) hakim bir tepeye kurulu kent, ünlü Kral Yolu üzerindedir. İÖ.VII. yüzyılda kurulduğu ve Roma döneminde önemli bir yerleşim merkezi haline geldiği bilinmektedir. Buluntular, tarihte ilk darphanenin burada kurulduğunu göstermektedir. Çalışmalar sırasında mozaik resimlerle süslü 280 metrekarelik bir spor salonunun varlığı belirlenmiş, 75 santimetre genişliğinde, 150 santimetre uzunluğunda, üçgen formlu renkli mozaik taşlarla yapılmış Tanrıça Tykie'ye ait resim ortaya çıkarılmıştır.

Ulubey Kanyonu

Büyük bir kısmı Ulubey ilçesi sınırları içerisinde, ABD'deki Büyük Kanyon'dan sonra dünyanın en büyük ikinci kanyonudur. Ulubey Çayı ve Banaz Çayı boyunca devam eden bir ana kanyon ile buna bağlanan onlarca büyük yan kanyondan oluşur. Hristiyan Montanizm tarikatının merkezi olarak kabul edilen ve yaklaşık olarak 377 yılında tektarıcıların saldırılarıyla yıkıldığı bilinen Pepuza Antik Kenti de kanyonun içindedir. Kanyon boyunca antik dönemlerden kalma su kanalları görülebilir. Cılandıras Köprüsü de bu kanyondadır.

Pepuza

Mesire Yerleri

Kent Ormanı

İl merkezine 3 km. mesafede, Merkeze bağlı Hacıkadem köyü yakınındaki Kent Ormanı, zengin bitki çeşitliliğiyle yöre halkının gittiği en önemli mesire alanlarından.

Evrenli

Sivaslı ilçesine 1 km. mesafede Bulkaz Dağı eteklerinde orman içi dinlenme yeridir. Suyu ve çam ağaçları boldur.

Evrendede

Banaz ilçesine 4 km. mesafede orman içi dinlenme yeridir. Karaçam ve kızılçam ağaçları ile kaplıdır. İlin en güzel mesire yerlerindendir.

Çokrağan

Murad Dağı güneyinde orman içi dinlenme yeridir. Gediz Nehri'nin kaynağı olan Çokrağan Suyu bu çamlıktan doğar.

Göğem Köyü Çamlığı

İl merkezine 15 km. mesafede Göğem köyündedir. Çamlığın içinde dinlenme evleri vardır. Bu evlerin bakımı ve geliri köy halkına aittir.

Çokkozlar

Uşak Merkez'e bağlı Sorkun köyü yolu üzerindedir. Son yıllarda yapılan düzenlemelerle halkın tercih ettiği bir dinlenme alanı haline gelmiştir.

Huzur Parkı

Uşak-İzmir karayolu üzerinde, şehir merkezine 3 km. mesafede, yeşillik ve oldukça düzenli bir mesire alanıdır.

Göğem Köyü Göleti ve Çamlığı

İçme ve Kaplıcalar

Hamamboğazı

Banaz ilçesine 7 km. mesafededir. Dört kaynak halinde çıkar. Bunlar Ekşi Suyu, Sarıkız Ilıcası, Gazos Suyu ve Karakazan Suyudur. Bu suların sıcaklıkları 57°C ile 72°C arasında sıralanmaktadır. Konaklama tesisleri henüz yeterli düzeyde olmayan ilçenin suyu içmeyle, karaciğer, safra yolları ve idrar yolu hastalıklarına banyo olarak ise, romatizma, nefrit, nevralji ve kadın hastalıklarına iyi gelmektedir.

Aksaz Kaplıcası

Ulubey ilçesine 25 km. mesafede Aksaz Çayı kenarındadır. Büyük bir granit kayasının dibinde 5 ayrı noktadan kaynamaktadır. Suyu 39°C sıcaklıktadır. Konaklama tesisleri bulunmamaktadır. Kaplıca suyu içmeyle karaciğer ve safra yolu hastalıklarına, banyo olarak ise, romatizma nevralji, nefrit, kırık ve çıkıklarla kadın hastalıklarına iyi gelmektedir.

Emirfakılı Kaplıcası

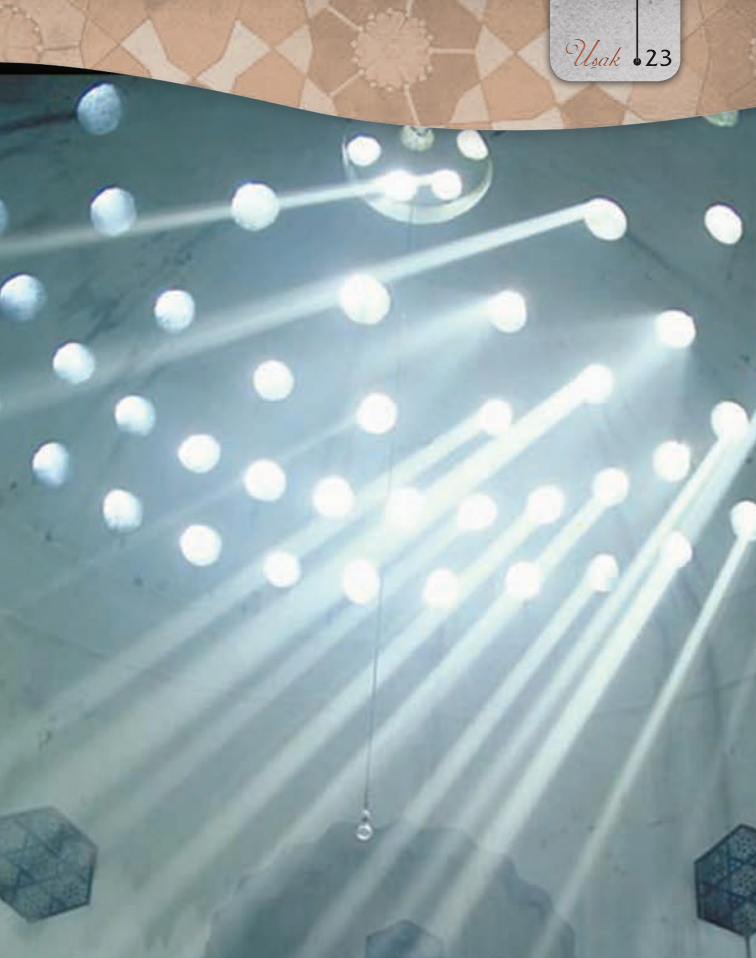
İlin önemli kaplıcalarındandır. Özel mülkiyet olan bu kaplıca 1976'dan bu yana halka hizmet vermektedir. 36°C sıcaklığa sahip suyun pek çok yararı olduğu bilinmektedir.

Örencik Kaplıcası

Su sıcaklığı 38°C olan kaplıca günde 750 kişiye hizmet verebilecek kapasiteye sahiptir. İl özel İdare Müdürlüğü tarafından yapılan 52 adet villa tipi ev konaklama ihtiyacını karşılamaktadır.

Hasköy Kaplıcası

Ulubey İlçesi Hasköy Belediyesi sınırları içindedir. Buradaki suyun debisi 0,5 lt/sn ve sıcaklığı 30°C'dir. İçerdiği kimyasallar bakımından zengin olan kaplıca suyunun birçok hastalığa iyi geldiği bilinmektedir.

Örencik Kaplıcası Tesisleri

Müzeler

Arkeoloji Müzesi

1996 yılı başında Karun Hazineleeri'nin gelmesiyle yeni-
den düzenlenen müzede, Kalkolitik Dönem'den Bizans
Dönemi'nin sonuna kadar çeşitli devirlere ait taş eserler,
pişmiş toprak eserler, cam eserler, altın ve gümüşten ya-
pılmış çeşitli ziynet eşyaları, bronz eserler, bronz, altın sik-
keler ve Karun Hazineleeri sergilenmektedir.

Bunlardan bazıları Roma Dönemi'ne ait mermer heykel
ve heykelcikler, madalyon ve kapı tipi mezar siteleri, Eski
Tunç, Grek, Roma ve Bizans Dönemi'ne ait pişmiş toprak-
tan çanak çömlekler, kase ve tabaklar ile camdan yapılmış
koku kapları, gözyaşı şişeleridir.

Atatürk ve Etnografya Müzesi

Müze, Kurtuluş Savaşı'nda Büyük Zafer'in hemen ardından 2 Eylül 1922 günü Uşak'a giren Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından geçici karargah olarak kullanılan binada, 1978 yılında açılmış, 1986 yılında yeniden düzenlenmiştir. İki katlı, büyük bir konaktır. Çıkartmalı üst katın sağındaki geniş oda, Atatürk'ün Uşak'ta bulunduğu 2-4 Eylül 1922 günlerinde Atatürk'ün yatak odası olarak kullanılmıştır. 3 Eylül 1922'de esir alınan Yunan Başkomutanı General Trikopis ve maiyeti ile Atatürk, bu binada görüşmüştür. Binanın birinci katı, Etnografya Seksiyonu olarak düzenlenmişken ikinci kat, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk sekiyonudur. Atatürk ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili fotoğraflar, belgeler ile Atatürk'e ait eşyalar burada yer almaktadır.

Değerlerimiz

Eski Uşak Evleri: Uşak'ta Kültür Bakanlığı'nca koruma altına alınmış, tescilli 86 adet eski ev bulunmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılmış olan ve Osmanlı mimari özelliklerini taşıyan bu evlere Aybey, Işık, Karaağaç ve Kurtuluş mahallelerinde rastlamak mümkündür. Uşak Evleri'nin genellikle birinci katları taştan, ikinci katı ahşap, cumbalı, beşik çatılı ve bağdadi sıvayla yapılmış kiremitlidir.

Cirit Spor: Yöremizde gelişmiş olan cirit, Orta Asya'dan beri oynanan bir ata sporudur. İlimizde her yıl Nisan ayında Türkiye geneline açık müsabakalar düzenlenmektedir.

Anıt Ağaç: Banaz İlçesi Bahadır Köyü Tepedelen mevkiinde bulunan çam ağacının boyu 11 m., Çapı 3.05 m., çevresi 9.60 m., yaşı 500-1000 yıl arası, kapladığı alan 380 m² dir. Yedi kişinin kolları ile ancak gövdesini sarabildiği çam ağacı tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Halı-Kilim Dokuma: Uşak, yüzyılların getirdiği birikimle taçlanmış eşsiz bir halı ve kilim dokuma kültürüne sahiptir. Renk, desen ve kullanılan doğal malzemesiyle benzerlerinden hemen ayrılan bu sanat eseri dokumalar Uşak'ın en önemli değerlerindendir.

Halı-Kilim-Battaniye

Uşak Halıları: 16.yüzyılda Uşak çevresinde yapılan halılarla Türk halı sanatının ikinci ve son parlak devri başlamıştır. Uşak halıları madalyonlu ve yıldızlı olmak üzere iki tipte olmaktadır. En önemlisi olan Madalyonlu halıların boyu 10 m.'ye kadar ulaşmaktadır. 18. yüzyılın ortalarından sonra yıldız motifli Uşak Halıları dokunmaya başlanmıştır.

Eşme Kilimleri: Yörenin oldukça tanınmış olan kök boyalı Eşme Kilimlerinin iyi örneklerine yöre cami ve mescitlerinde rastlanmaktadır. Köylerde halen dokunmaya devam eden Eşme Kilimleri el sanatı olarak varlığını sürdürmektedir.

Uşak Battaniyesi: Yüzyıllardır yörede gelişmiş olan dokuma kültürünün Uşak'ta ortaya çıkardığı bir diğer değer de battaniyedir. Doğal malzemelerle ve yöreye özgü tekniklerle dokunan battaniyelerin bir kısmı Türkiye'de alıcı bulurken büyük bölümü dünyanın pek çok ülkesine satılmaktadır.

